Raadsvoorstel

Raadsvergadering	**Keten en opsteller**
5 oktober 2026	J. Prins (Bedrijfsvoering)
Commissie	**Programma**
Commissie 19 oktober 2026	0 Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	**Bijlagen**
M. Sanderse en J.H. van der Kolk	2

Onderwerp
Bestuursopdracht toekomstverkenning gemeente Hattem

Voorstel
1. De Bestuursopdracht Toekomstverkenning gemeente Hattem vast te stellen.
2. In te stemmen met de uitvoering van de bestuursopdracht en de hiervoor benodigde financiële middelen beschikbaar te stellen, waarbij het benodigde budget voor 2026 wordt verwerkt in de Najaarsnota 2026 en het benodigde budget voor 2027 wordt verwerkt in de Voorjaarsnota 2027.
3. Voor de duur van de bestuursopdracht een tijdelijke adviescommissie als bedoeld in artikel 84 van de Gemeentewet in te stellen die op afroep inzetbaar is.

Inleiding
Met de vaststelling van de Voorjaarsnota 2026 heeft de raad besloten alle toekomstmogelijkheden die er zijn voor Hattem in kaart te laten brengen passend bij de omvang, qua personeel en financiën. De bestuurlijke opdracht is inmiddels nader uitgewerkt. De raad wordt gevraagd deze opdracht vast te stellen en het benodigde budget voor de uitvoering beschikbaar te stellen.
Het doel van de opdracht is om alle toekomstmogelijkheden voor de organisatorische en bestuurlijke positie van Hattem breed en onafhankelijk in beeld te brengen om de weerbaarheid en slagkracht te versterken voor de maatschappelijke opgaven die er zijn en verder op ons afkomen. De verkenning is inventariserend, analyserend en onafhankelijk. Zij is gericht op het verkrijgen van een breed en onderbouwd beeld.

Beoogd effect
Het eindresultaat stelt de gemeenteraad in staat om een onderbouwd en evenwichtig beeld te vormen van de samenwerkingsmogelijkheden op de korte termijn en de mogelijke toekomstperspectieven op middellange en lange termijn.
De raad krijgt daarmee een goede basis om het politieke gesprek te voeren en richtinggevende keuzes te maken over mogelijke vervolgstappen.

Bevoegdheid/ Juridisch kader
Artikel 147, tweede lid, juncto artikel 108 van de Gemeentewet: de raad bepaalt daarmee de inhoudelijke kaders voor de toekomstverkenning van de bestuurlijke en organisatorische toekomst van Hattem.
Voor het instellen van een tijdelijke adviescommissie geldt artikel 84 van de Gemeentewet**.**
De raad is ook verantwoordelijk voor de uiteindelijke politieke beoordeling en besluitvorming over de bestuurlijke toekomst van Hattem.

Eerdere besluitvorming en kaders
Voorjaarsnota 2026 en Kadernota 2027-2030 in de raad van 29 juni 2026.

Argumenten
1.1 De raad geeft hiermee invulling aan het in juni genomen raadsbesluit.
De raad heeft op 29 juni 2026 besloten tot een toekomstverkenning. Door nu de bestuurlijke opdracht vast te stellen, worden de inhoudelijke kaders en het gewenste resultaat van deze verkenning duidelijk vastgelegd.

1.2 Een brede verkenning voorkomt een vooraf bepaalde uitkomst
De nadruk in de verkenning ligt op het breed en zorgvuldig inventariseren van mogelijkheden voor Hattem. De toekomstperspectieven worden in deze verkenning niet gerangschikt en er wordt geen voorkeursrichting bepaald.

1.3 Een transparante analyse
De raad stelt de uitgangspunten voor de analyse met de vaststelling van de bestuurlijke opdracht vooraf vast.

1.4 De gemeenteraad blijft gedurende het proces in positie
Er wordt gezorgd voor een gelijke informatiepositie in de fracties. De tijdelijke raadsadviescommissie is op afroep inzetbaar voor betrokkenheid van de verschillende fracties gedurende het onderzoek. De commissie heeft een toetsende en adviserende rol en geen zelfstandig politiek besluitvormend mandaat. De gemeenteraad blijft verantwoordelijk voor de uiteindelijke politieke beoordeling en besluitvorming.

2.1 De uitvoering van de bestuursopdracht brengt kosten met zich mee waarvoor nog geen budget beschikbaar is
De gemeenteraad heeft in juni 2026 besloten tot het uitvoeren van een toekomstverkenning. Met de nadere uitwerking van de bestuursopdracht zijn de aard, omvang en kosten van de werkzaamheden concreet geworden. Deze middelen zijn nog niet in de begroting opgenomen. Voor de uitvoering zijn daarom financiële middelen nodig.

2.2 Er is tot 50% subsidie mogelijk bij de provincie Gelderland
In navolging van de Benchmark financiën zullen we voor de onafhankelijke verkenning een beroep doen op de subsidie van de provincie Gelderland vanuit het programma Vitaal Openbaar Bestuur. Op het moment van schrijven is de toekenning nog niet bekend. De regeling gaat uit van tenminste 50% van de kosten. Dat komt voor deze opdracht neer op € 23.000,-.

2.3 Het beschikbaar stellen van het budget maakt uitvoering van de door de raad vastgestelde opdracht mogelijk

Met het beschikbaar stellen van het benodigde budget kan de bestuursopdracht daadwerkelijk worden uitgevoerd. Daarmee wordt invulling gegeven aan het eerder door de raad genomen besluit om een toekomstverkenning uit te voeren.

2.4 De financiële consequenties zijn vooraf inzichtelijk
Voor de volledige uitvoering van de opdracht geldt een vaste vergoeding van € 46.000 exclusief btw, inclusief reis- en verblijfskosten. De vergoeding is gebaseerd op de geraamde werkzaamheden en vormt een vaste prijs; de geraamde uren zijn geen afzonderlijke declaratiegrondslag. De inzet van de uren uit de organisatie, ook bv m.b.t. juridische advisering gebeurt binnen de beschikbare ambtelijke capaciteit.
Daarnaast wordt er € 5000,- uitbetaald aan de griffie voor loon/salarissen. Daarmee zijn de financiële consequenties van de opdracht vooraf duidelijk.

3.1 Een tijdelijke commissie past bij het tijdelijke karakter van de bestuursopdracht
De adviescommissie wordt uitsluitend ingesteld voor de duur van de toekomstverkenning (op afroep) en wordt na afronding van de opdracht opgeheven. Daarmee wordt voorkomen dat een structureel adviesorgaan ontstaat naast de reguliere bestuurlijke en politieke besluitvormingsstructuur.

3.2 De tijdelijke adviescommissie zorgt voor een zorgvuldige betrokkenheid van de raad gedurende het onderzoek
De toekomstverkenning heeft een brede bestuurlijke en organisatorische reikwijdte. Door gedurende het onderzoek een tijdelijke adviescommissie in te stellen, wordt de gemeenteraad op een passende wijze betrokken bij de wijze waarop de verschillende toekomstmogelijkheden worden verkend.
De commissie bestaat uit één vaste woordvoerder per fractie (in principe het fractielid dat ook in het presidium zit). Indien de vaste woordvoerder verhinderd is, kan deze voor een bijeenkomst worden vervangen door een ander raadslid uit dezelfde fractie. De bijeenkomsten van de tijdelijke adviescommissie zijn toegankelijk voor alle overige raadsleden en commissieleden. Hiermee wordt de betrokkenheid van de gehele gemeenteraad bij de verkenning geborgd, terwijl tegelijkertijd de continuïteit en werkbaarheid van de commissie worden gewaarborgd.

3.3 De adviescommissie heeft een adviserende en toetsende rol en geen besluitvormend mandaat
De instelling van de adviescommissie doet geen afbreuk aan de positie van de gemeenteraad. De eindrapportage wordt aan de voltallige gemeenteraad voorgelegd, waarna de politieke beoordeling en besluitvorming door de raad plaatsvindt.

Kanttekeningen

1.1 De bereidheid van andere partijen kan niet vooraf worden gegarandeerd
De mate van uniformiteit van de uitwerking van de verschillende samenwerkingsmogelijkheden en toekomstperspectieven zijn mede afhankelijk van de bereidheid van andere gemeenten, regionale partners en provincies om deel te nemen aan de verkenning en samen te werken. Vooraf worden betrokken partners al zoveel mogelijk geïnformeerd over de toekomstverkenning en gevraagd deel te nemen aan de gesprekken in dit kader.

1.2 *De uitkomsten kunnen verschillende (politieke) perspectieven oproepen*

De toekomstverkenning kan mogelijkheden opleveren die verschillend worden gewaardeerd door fracties, inwoners en andere betrokken partijen. Het onderzoek is daarom nadrukkelijk onafhankelijk en maakt onderscheid tussen feiten, aannames, verwachtingen en politieke keuzes.

2.1 Deze middelen zijn nog niet in de begroting opgenomen
Voor de uitvoering van de opdracht is financiële dekking nodig. Deze was nog niet opgenomen in het besluit van juni 2026. De financiële positie van de gemeente is kwetsbaar. Het geprognosticeerde begrotingssaldo 2026 na verwerking van de Voorjaarsnota bedraagt € 587.900 negatief. De kosten van deze bestuursopdracht zijn hierin nog niet verwerkt. Juist door deze verkenning uit te voeren ontstaat ook beeld van met samenwerkingsmogelijkheden en toekomstperspectieven de financiële positie naar de toekomst toe kan worden versterkt.

3.1 De beslotenheid van de adviescommissie kan op gespannen voet lijken te staan met de transparantie van het proces
Er is bewust gekozen voor een besloten adviescommissie. Dit kan op het eerste gezicht strijdig lijken met het uitgangspunt van een transparant en navolgbaar proces. De toekomstverkenning vraagt om open gesprekken met onder meer omliggende gemeenten, regionale partners en andere betrokken partijen over mogelijke vormen van samenwerking en mogelijke toekomstperspectieven. In dergelijke gesprekken kunnen ook vertrouwelijke, bestuurlijk gevoelige of nog niet openbare informatie en opvattingen worden gedeeld. Beslotenheid biedt de ruimte om deze gesprekken in een open sfeer te voeren en voorkomt dat partijen terughoudend worden in het delen van relevante informatie.

De beslotenheid geldt uitsluitend voor de werkzaamheden van de adviescommissie. De onderzoeksopdracht en uitgangspunten voor de analyse zijn transparant, het tussenrapport en het eindrapport wordt met de voltallige raad gedeeld en gepresenteerd en de uiteindelijke politieke beoordeling en besluitvorming vinden in de openbaarheid plaats.

Financiën
Het benodigde budget voor november en december, te weten € 20.000,-- exclusief btw wordt verwerkt in de Najaarsnota 2026.
De benodigde financiële middelen voor januari t/m raadsvergadering april 2027, te weten € 26.000 exclusief btw wordt verwerkt in de Voorjaarsnota 2027.
Daarnaast wordt er € 5000,-- uitbetaald aan loon/salarissen voor de griffie.

Indien de gemeente in 2027 een subsidiebijdrage van 50% ontvangt, te weten € 23.000,- wordt deze verwerkt in de Voorjaars- of Najaarsnota 2027.

Per saldo komen de netto kosten, te weten € 28.000,- ten laste van de Algemene Reserve.

Communicatie en participatie

De communicatie over de toekomstverkenning intern, extern en naar OR vindt plaats bij de start, halverwege het traject en bij de oplevering van het eindrapport.

In deze opdracht is geen sprake van participatie met inwoners en stakeholders. Het participatietraject is een logisch vervolg na vaststelling van de eindrapportage en na het politieke debat hierover.

Duidelijk wordt gecommuniceerd dat het onderzoek geen vooraf bepaalde uitkomst heeft en dat de gemeenteraad verantwoordelijk blijft voor de uiteindelijke politieke beoordeling en besluitvorming.

De tijdelijke raadsadviescommissie vergadert in beslotenheid.

Uitvoering

Na vaststelling van de bestuurlijke opdracht en beschikbaarstelling van het budget wordt de opdracht uitgevoerd.

De planning is:

- November 2026: brede verkenning van mogelijke samenwerkingsmogelijkheden, relevante ontwikkelingen en mogelijke toekomstperspectieven;
- December en januari 2026: verdieping en analyse, gesprekken met relevante partijen en onderbouwen welke samenwerkingsmogelijkheden relevant zijn om nader uit te werken, inclusief een technische/informatieve raadsbijeenkomst;
- Februari en eerste week maart 2027: uitwerking van de relevante samenwerkingsmogelijkheden op korte termijn;
- Maart t/m raadsvergadering (eind) april 2027: schrijven en presentatie van het eindrapport aan de gemeenteraad, MT en OR.

De tijdelijke raadsadviescommissie wordt gedurende het proces op afroep betrokken.

De presentatie van het definitieve eindrapport aan de gemeenteraad vormt het startpunt voor het politieke gesprek over de uitkomsten en mogelijke vervolgstappen.

Bijlage

1. Bestuurlijke opdracht ‘Toekomstverkenning gemeente Hattem’;
2. Raadsbesluit

Hattem, 5 oktober 2026
Het presidium